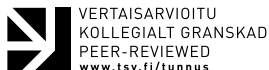

ANTTI SAARI

**KASVATUS-
TEORIA
ANTIIKISTA
NYKYPÄIVÄÄN**

Gaudeamus

Copyright © 2021 Tekijä & Gaudeamus

Gaudeamus
www.gaudeamus.fi

Kansi: Heikki Rönkkö

Kannen kuvälähteet:

Etukansi vas. yläkulmasta myötäpäivään: State Library of Queensland / Wikimedia commons • Rafael: Ateenan koulu, 1509 • Sims 4 © Electronic Arts, 2014 • ~ kyu: Woman reading book in Seine River, 2015 • North Charleston: North Charleston Harvest Festival & Block Party, 2014 • Jugend am Werk Steiermark / Wikimedia commons • Jean Marc Cote: Tulevaisuuden koulu. Kuvakorttisarjasta Ranska vuonna 2000, 1901 • Thomas Brooks: Der neue Schüler, 1854 • William F. Pomeroy: Nature Walk, 2009 • Jason Barles: Science World Fun, 2017 • Wellcome Images / Wikimedia commons • Léopold Chibourg: Scène de classe, 1842 • Codex manesse 1305–1340 / Wikimedia commons

Takakansi vas. yläkulmasta myötäpäivään: Lewis Hine: Skilled and unskilled laborers taking the TVA examination at the highschool building, Clinton, Tennessee, 1933 • Albert Anker: Das Schulexamen, 1862 • gordonplant: VR, 2017 • Northeast Texas Digital Collections / Wikimedia commons • Léopold Chibourg: Scène de classe, 1842 • Usernet123u / Wikimedia commons • University of Toronto Archives and Records Management / Wikimedia commons • Internet Archive Book Images / Wikimedia commons • Fabian Irsara, 2016

KL: 38 • UDK: 37

ISBN 978-952-345-118-6

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2021

Sisällys

1. Johdanto: mitä on teoria?

Teoria on harmaata.....	13
Teorian ja käytännön suhde voidaan ymmärtää eri tavoin	15
Teoria liittyy itsekasvatukseen	17
Kasvatusteoria on historiallisesti kerrostunutta.....	19
Teoksen tarkastelutapa ja rakenne.....	21

2. Teoria ja itsekasvatus antiikin filosofiassa

Antiikin tyhjäntoimittajat	26
Teoria matkustamisena ja tarkkailuna	29
Tunne itsesi!	32
Paideia: kaikkia kansalaisia koskeva kasvatus.....	35
Koulu vapauden tilana	37
Helleenisen ajan ja keisariajan filosofisten koulujen kasvatustajattelu....	40
Yhteenvetoa ja vaikutuksia nykypäivään	46

3. Itsekasvatus keskiajan luostareista maallikoiden hengelliseen elämään

Teorian tie filosofisista kouluista luostareihin.....	50
Luostarien muotoutuminen.....	52
Luostarielämään hakeutuminen: kääntymys	53
Luostarisäännöt hengellisen kasvun ohjaajina.....	55
Hengelliset harjoitukset: <i>Lectio divina</i>	58
Luostari aina mukana: hengellinen harjoitus maailmansisäisenä askeesina.....	61
Yhteenvetoa ja vaikutuksia nykypäivään	69

4. Kasvatusteorian metodikeskeisyys uudella ajalla

Opin oikotiellä	72
Metodi uudella ajalla	75

Taustat skolastiikassa ja humanismissa.....	77
Comenius ja universaali opetusoppi.....	82
Metodin kulttuuri ja koulujen organisointi:	
luokka ja opetussuunnitelma.....	84
Standardoidut tekstit: oppikirjojen kehitys.....	87
Massakoulutuksen teoria ja käytäntö 1700- ja 1800-luvuilla.....	92
Yhteenvetoa ja vaikutuksia nykypäivään.....	97
5. Vapaus ja sivistys kasvatusteorioiden polttopisteessä	
Vallankumouksen lapset.....	100
Ihmisluonto ja vapaus.....	103
Negatiivinen vapaus ja lapsuuden pelastus.....	106
Vapaa kasvu kansanopetuksessa ja lastentarhoissa.....	108
Positiivinen vapaus ja tasavaltalaiset hyveet.....	112
<i>Bildung</i> -teoria.....	114
Sivistys 1800-luvun suomalaisissa kasvatusteorioissa.....	120
Yhteenvetoa ja vaikutuksia nykypäivään.....	124
6. Empiirinen kasvatustiede ja asiantuntijavalta	
Modernin kasvatustieteen synty.....	127
Empirismi ja koulutuksen asiantuntijuus	
vuosisadan vaihteessa.....	129
Henkityhteellisen ja hermeneuttisen pedagogiikan	
ylivalta Saksassa.....	132
Positivistisen kasvatustieteen nousu Yhdysvalloissa.....	135
Pragmatismi kasvatusteorian marginaaliin.....	140
Kehitys toisen maailmansodan jälkeen.....	141
Opetusteknologia ja ohjelmoitu oppiminen.....	145
Koulutuksen tieteellinen suunnittelu ja opetussuunnitelma.....	149
Yhteenvetoa ja vaikutuksia nykypäivään.....	152
7. Kriittiset kasvatusteoriat	
Yhteiskunnallisia levottomuuksia.....	156
Yhteiskuntatieteiden itsekritiikki.....	158
Summerhill.....	163
Ideologikritiikki ja tiedostaminen: kriittiset kasvatusteoriat.....	166

Tiedostaminen ja vapauttaminen: kriittinen pedagogiikka	168
Yhteiskunta ilman koulua	171
Paikkojen ja luonnon puolustus.....	173
Kritiikin kritiikki	175
Yhteenvetoa ja vaikutuksia nykypäivään	179

8. Kasvatuksen teoria ja käytäntö tässä ajassa

Askeettien planeetta	183
Murroksia.....	185
Jatkuvuuksia	188
Kasvatuksen asiantuntijuuden monet muodot.....	190
Mitä hyötyä on kasvatusteorian historian tuntemisesta?	192

Viitteet	196
Lähteet	209
Henkilöhakemisto	227
Asiahakemisto	229
Kirjoittaja	232